

The background of the cover features a close-up photograph of several hands in business attire (white shirts and a grey suit jacket) stacked on top of each other, symbolizing teamwork and support. The hands are positioned in the lower half of the frame, with the fingers pointing towards the center. The lighting is soft and even, highlighting the textures of the fabric and the skin.

dr Dragana Malešević

PROFESIONALNE VEŠTINE

VODIČ ZA SAMOPROCENU OSTVARENOSTI I RAZVOJ
PROFESIONALNIH VEŠTINA POTREBNIH I POŽELJNIH U
OBAVLJANJU BILO KOJEG POSLA

PROVENS

Knjiga je namenjena tebi,
koti težiš da budeš najbolja verzija sebe.

DR DRAGANA MALEŠEVIĆ

PROFESIONALNE VEŠTINE

Vodič za samoprocenu ostvarenosti i razvoj profesionalnih veština
potrebnih i poželjnih u obavljanju bilo kojeg posla

Uduženje za razvoj profesionalnih veština „PROVENS”
Novi Sad, 2020

Na osnovu ZAKONA O AUTORSKIM I SRODNIM PRAVIMA (Službeni glasnik Republike Srbije, broj 104/2009, 99/2011 i 119/2012) sva autorska prava su zadržana i zabranjeno je svako neovlašćeno umnožavanje, fotokopiranje ili reprodukovanje ovog izdanja, odnosno delova ovog izdanja.

PREDGOVOR

Pre neki dan sreća su se dva prijatelja. Kada su razmenili informacije o privatnom životu, prvi je zapitao drugog:

- Kako ti je na poslu?
- Ne pitaj. Užas! Posla preko glave. To više nije normalno! Plata je i dalje mala – reče drugi, pa zapita: – A tebi?
- Užas! Ima posla, ali su međuljudski odnosi katastrofa. Ljudi su poludeli.

Pozdraviše se prijatelji i svaki nastavi svojim putem sa svojim problemom u vezi sa poslom.

Ima li navedena priča neke sličnosti sa vašim problemima na poslu ili sa problemima vama bliskim osobama? Za mnoge ljude ima. Najčešće pritužbe zaposlenih odnose se na obim posla, loše međuljudske odnose i mala materijalna primanja za svoj rad. Velika količina stresa i sagorevanja na poslu je sve prisutnija, a zaposleni nemaju u dovoljnoj meri razvijene veštine koje bi im pomogle da se zaštite u ličnom funkcionisanju i profesionalnom obavljanju posla. Zbog toga je veoma važno još na studijama razviti veštine koje će nam pomoći u profesionalnom obavljanju posla.

Za obavljanje bilo kojeg posla potrebna su nam znanja i veštine. Veštine se mogu odnositi na stručne veštine koje su u neposrednoj vezi sa određenom profesijom i na funkcionalne profesionalne veštine potrebne u obavljanju bilo kojeg posla. Funkcionalne profesionalne veštine su veštine koje zaposleni primenjuju u svim profesijama i prenose ih sa jednog na drugi posao promenom mesta zaposlenja ili promenom svoje profesije. Od ovih veština u značajnoj meri zavisi produktivnost poslovanja i zadovoljstvo zaposlenih na poslu.

Koje su to potrebne i poželjne profesionalne veštine za obavljanje bilo kojeg posla višedecenijsko je pitanje koje interesuje mnogobrojne istraživače. Sa napretkom tehnologije i promenom svesti ljudi menjao se i skup potrebnih opštih profesionalnih veština. Danas najčešće pominjane veštine su:

- Veštine upravljanja svojim potencijalima
- Komunikacione veštine

- Veštine upravljanja svojim emocijama i razumevanja emocija drugih ljudi (emocionalna inteligencija)
- Veština uspostavljanja interakcije sa drugim ljudima (socijalna inteligencija)
- Veština rešavanja konflikata
- Veština upravljanja stresom
- Veština rada u timu
- Veština rukovođenja (lider i liderstvo)
- Veština postavljanja i postizanja ciljeva
- Veština planiranja akcija za dostizanje ciljeva
- Veština donošenja i sprovođenja odluka
- Veštine organizovanja poslovnih obaveza
- Veština sprečavanja sagorevanja na poslu

Upravo sve navedene veštine sadržaj su ove knjige. Tokom pisanja postojala je težnja da ova knjiga čitaocima bude vodič za samoprocenu ostvarenosti i razvoj profesionalnih veština poželjnih u obavljanju svakog posla.

Tekst je zasnovan na naučno potvrđenim činjenicama i jezički izražen da ga svaki čitalac razume. Tekst sadrži preporuke, vežbe i opise realnih životnih situacija u studijama slučaja, kao i tehnike koje nam mogu pomoći u rešavanju konflikata, tehnike za postavljanje i postizanje ciljeva i tehnike za sprečavanje sagorevanja. Primećeno je da mnogi ljudi vole da ispituju svoje sposobnosti. Zbog toga knjiga sadrži skale procene kojima samoprocenom možemo ispitati svoju emocionalnu inteligenciju u poslu, svoj stil ponašanja u konfliktima, svoje uloge u timu i nivo svoje sagorelosti na poslu. Na kraju pojedinih poglavlja dat je popis preporučene literature za dalji razvoj veštine opisane u tom poglavlju.

Nadam se da će ova knjiga u vama podsticati preispitivanje i doprineti daljem razvoju vaših profesionalnih veština. Vaši utisci o ovoj knjizi mnogo bi mi značili i nadam se da ćete ih napisati i poslati na elektronsku adresu dragana.malesevic@provencs.edu.rs.

Autor

Sadržaj

PROFESIONALNE VEŠTINE	1
VEŠTINE UPRAVLJANJA SVOJIM POTENCIJALIMA	5
1. Inteligencija i njena višestrukost	5
2. Volja.....	12
3. Samosvesnost i upravljanje sobom	16
KOMUNIKACIONE VEŠTINE	22
1. Usmena komunikacija.....	22
2. Prezentovanje i javni nastup	28
3. Poslovni sastanak.....	30
4. Pregovaranje.....	32
5. Pisana komunikacija.....	33
6. Digitalna pismenost	35
7. Znanje stranih jezika	36
8. Stil oblačenja i ponašanja kao način komunikacije	37
9. Preporuke za uspešnu profesionalnu komunikaciju.....	37
VEŠTINE UPRAVLJANJA SVOJIM EMOCIJAMA I RAZUMEVANJA EMOCIJA DRUGIH LJUDI (EMOCIONALNA INTELIGENCIJA)	44
1. Emocije.....	45
2. Karakteristike ljudi u zavisnosti od njihovog nivoa razvijenosti emocionalne inteligencije	48
3. Uticaj emocija iz prethodnih životnih iskustava	49
4. Usmerenost emocije	50
4.1. Emocije prema sebi.....	50
4.2. Emocije prema drugima.....	54
5. Prepoznavanje, imenovanje i regulacija emocija.....	55
5.1. Prepoznavanje emocija.....	56
5.1.1. Ljubav.....	56
5.1.2. Empatija i milosrdnost.....	58
5.1.3. Emocije pri humoru.....	58
5.1.4. Strah	59
5.1.5. Zavist.....	61
5.1.6. Ljutnja, bes, gnev.....	62
5.2. Imenovanje svojih emocija.....	63
5.3. Regulacija (upravljanje) svojim emocijama	63

VEŠTINA USPOSTAVLJANJA INTERAKCIJE SA DRUGIM LJUDIMA (SOCIJALNA INTELIGENCIJA).....	65
1. Kategorije socijalne inteligencije.....	68
2. Povezanost emocionalne i socijalne inteligencije	69
3. Skala procene emocionalne i socijalne inteligencije u poslu.....	70
3.1. Odnos prema sebi: Intimna emocionalna inteligencija u poslu.....	75
3.2. Odnos prema drugima: Socijalna inteligencija u poslu	77
3.3. Odnos prema životu: Emocionalna inteligencija egzistencije u poslu.....	78
VEŠTINA REŠAVANJA KONFLIKATA.....	80
1. Priroda konflikta – interesi i uverenja	80
2. Vrste konflikata	83
3. Šta raditi da ne dođe do konflikta?.....	83
4. Šta raditi kada dođe do konflikta?.....	86
5. Tehnike za rešavanje konflikta	88
6. Skala procene: Stilovi ponašanja u konfliktima na poslu	91
Agresivni stil (tigar stil)	97
Kooperativni stil (mravlji stil).....	98
Izbegavajući stil (noj stil).....	100
Prilagodljivi stil (kameleon stil)	101
7. Studije slučaja: Kako da reagujemo u konfliktu?	102
VEŠTINA UPRAVLJANJA STRESOM	104
1. Pojam stresa.....	104
2. Upravljanje stresom	106
3. Strah i stres.....	107
4. Laž i stres	109
5. Profesionalno postupanje i stres.....	110
6. Iluzije i stres	111
7. Vrednosti i stres	112
8. Stres i vrste stresora.....	113
9. Profesionalno obavljanje posla i stres	117
10. Faze stresa.....	119
11. Kako se izboriti sa stresom?	119
12. Studija slučaja: Stres kod dece.....	124
VEŠTINA RADA U TIMU	126
1. Pojam tima	126
2. Faze u razvoju tima.....	127

3. Funkcionalni i disfunkcionalni timovi	129
4. Studija slučaja: Lično iskustvo rada u timu	131
5. Preporuke za uspešan rad tima.....	136
6. Uloge u timu po Belbinu.....	139
7. Skala procene: Uloge u timu.....	142
8. Tipične osobine uloga u timskom radu.....	150
VEŠTINA RUKOVOĐENJA (LIDER I LIDERSTVO)	158
1. Različiti pristupi liderstvu.....	158
2. Liderstvo i moć	164
3. Studija slučaja: Liderstvo	166
VEŠTINA POSTAVLJANJA I POSTIZANJA CILJEVA.....	168
1. Razlika između želje i cilja u poslu.....	168
2. Karakteristike cilja potrebne za njegovo ostvarivanje – tehnika SMART	169
3. Karakteristike osoba ili preduzeća/ustanova potrebne za ostvarivanje cilja – tehnika USPEH.....	171
4. Tehnike postavljanja ciljeva.....	173
4.1. Lična tehnika <i>Ja znam, mogu i hoću</i> pri donošenju poslovnih odluka.....	173
4.2. Zajedničko promišljanje (engl. Brainstorming)	175
4.3. SWOT analiza	176
4.4. PEST (PESTLE) analiza	178
4.5. Stablo problema (Drvo problema).....	178
4.6. Stablo ciljeva (Drvo ciljeva, Drvo rešenja)	181
4.7. Studija slučaja (case study)	183
VEŠTINA PLANIRANJA AKCIJA ZA DOSTIZANJE CILJEVA	185
1. Lični plan stručnog usavršavanja	185
2. Akcioni planovi: samovrednovanje i planovi za unapređivanje rada.....	185
3. Razvojni plan ustanove i biznis plan preduzeća.....	189
4. Projekti	190
5. Značaj veštine planiranja akcija za dostizanje ciljeva	193
VEŠTINA DONOŠENJA I SPROVOĐENJA ODLUKA	195
1. Poslovna odluka	195
2. Donošenje odluka	196
3. Načini odlučivanja	198
4. Ometajući faktori pri donošenju odluka	200
5. Nepoželjno pri donošenju odluka.....	201

6. Faze u procesu sprovođenja odluka za izvršavanje poslova pri zastoju u radu tekućeg poslovanja.....	201
7. Faze u procesu sprovođenja strateških odluka	202
8. Kajanje ili pouka	204
VEŠTINE ORGANIZOVANJA POSLOVNIH OBAVEZA	206
1. Realizovanje zadataka uz poštovanje rokova	206
1.1. Tehnika Pomodoro – tehnika za upravljanje vremenom	207
2. Korišćenje listi i tabela	208
3. Multitasking.....	209
4. Značaj veštine organizovanja poslovnih obaveza	209
VEŠTINA SPREČAVANJA SAGOREVANJA NA POSLU.....	211
1. Faze u procesu sagorevanja	213
2. Skala procene za određivanje nivoa sindroma sagorevanja.....	214
3. Rešavanje problema sagorelosti.....	217
4. Tehnika ISKORAK	220
LITERATURA.....	223
BELEŠKA O AUTORU	227

BELEŠKA O AUTORU

Dr Dragana Malešević je dvostruki doktor nauka – doktor didaktičko-metodičkih nauka i doktor pedagoških nauka. Rođena je i živi u Novom Sadu. Zaposlena je na Visokoj školi stukovnih studija za obrazovanje vaspitača u Kikindi.

Bavi se i edukacijom na specijalizovanim obukama za razvoj profesionalnih veština zaposlenih u ustanovama i preduzećima.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

159.98(035)

МАЛЕШЕВИЋ, Драгана, 1966-

Profesionalne veštine : vodič za samoprocenu ostvarenosti i razvoj profesionalnih veština potrebnih i poželjnih u obavljanju bilo kojeg posla / Dragana Malešević. - Novi Sad : Udruženje za razvoj profesionalnih veština „PROVENS”, 2020 (Beograd : MCO plus). - 226 str. : ilustr. ; 25 cm

Tiraž 1.000. - Bibliografija.

ISBN 978-86-81816-00-4

а) Професионалне вештине - Приручници

COBISS.SR-ID 17129481

ISBN-978-86-81816-00-4

9 788681 816004